

Moet ge nog een trein halen?

(Bij de Platen.)

Onder de vermakelijke „stories”, die zoo de ronde doen met betrekking tot het manhaftig en vaak verrassend optreden van de helden, welke in deze, naar wij zeker allen hopen, laatste periode van den krijg in Z.-Afrika, op den voorgrond treden, behoort ook de volgende. Na het vruchteloos bespreken van voorwaarden, waarop vrede zou kunnen getroffen worden, zou generaal Louis Botha met zulk een haast van Lord Kitchener afscheid genomen hebben, dat laatstgenoemde zou gevraagd hebben:

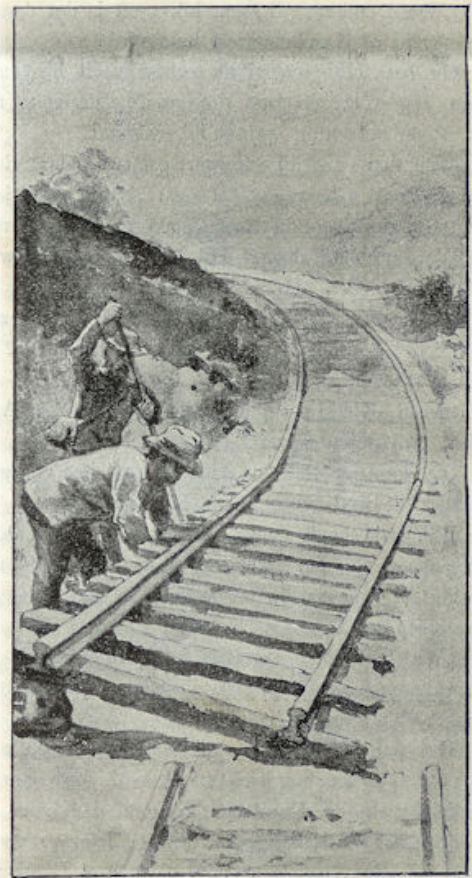
„Zijt ge zoo gehaast, generaal? Moet ge misschien nog een trein halen?”
 „Ja,” zou het antwoord geweest zijn, „ik wilde nog guarne den trein pakken!”
 Twee dagen later ontvingen de Engelschen bericht, dat generaal Louis Botha inderdaad een Engelschen trein genomen had na zijn onderhoud met Lord Kitchener.

Wij laten de amusante „story” voor hetgeen zij is, doch zóóveel is zeker, dat het „Intelligence Department” van de alom verstrooide Boeren terdege op de hoogte moet zijn van het vertrek en de aankomst van Engelsche treinen, van de personen en van de lading, die deze te vervoeren hebben, van het doel, waartoe zij worden uitgezonden, van de nadeelige gevolgen, welke voor de Boeren kunnen ontstaan, indien de trein zijn bestemming bereikt, of van de winst, welke zij kunnen doen met het vertragen of onmogelijk maken van de aankomst. Zeker is het, dat de Boeren-Commandanten van de inlichtingen, hun door deze Commissie van onderzoek of wel door middel van eigen verspieters opgegeven, herhaaldelijk een verrassend gebruik maken, dat het doen ontsporen van treinen inderdaad een hoogst belangrijk deel uitmaakt van den grooten worstelstrijd tusschen Boer

en Brit, en dat Engeland, onder al de nadeelen, die de guerilla-krijg het berokkent, de teleurstellingen en verliezen, welke deze post oplevert, tot een aanzienlijk bedrag boeken mag. Voorzeker is een beantwoording der vraag: „Hoe doen de Boeren de treinen ontsporen?” belangrijk genoeg, doch wij achten, dat de belangstelling in het onderwerp nog verhoogd zal worden, indien we tevens onderzoeken, waarom en met welk gevolg zij maatregelen daartoe aanwenden.

Een onzer Afrikaner-vrienden, dien we vraagden, hoe lang de oorlog naar zijne meening nog wel duren kon, antwoordde ons: „Wel, zoolang als Engeland maar verkiest! Wij hebben niets meer: onze hoeven zijn verbrand, ons vee is gestolen, onze vrouwen en kinderen worden nu door de Engelschen onderhouden en zij onderhouden ons zelf daarbij. Zij zorgen, dat wij kost, kleeren, ammunitie, geweren, kanonnen, beesten, geld, kortom alles hebben. Als we aan het een of ander te kort dreigen te komen, dan nemen we tijdig een trein, die ons dat weér aanbrengt en zoo voeren we geheel den oorlog op Englands zak. Zoolang dit voortgaat te vechten, zal het ook moeten doorgaan, treinen met het noodige te zenden voor zijne troepen en dan is het niet meer dan billijk, dat wij daarvan eerst onze portie afnemen. Is Engeland bij machte om dat nog twee jaren vol te houden, dan duurt de oorlog nog twee jaren; is het vóór dien tijd uitgeput, dan zullen wij ook eer moeten ophouden. Mijnheer, vraag het aan den *Engelschman*, hoe lang de oorlog nog duren zal; ik weet het waarlijk niet!”

Nu moge dit antwoord lakoniek schijnen, toch is er veel van waar, en het toont ten duidelijkste, hoe het nemen van treinen een werkelijk integreerend deel van den strijd aan de zijde der Boeren uitmaakt. De meening van onzen Boer wordt dan ook bevestigd door de uitspraak van generaal Louis Botha zelf, als hij den vredesapostel Pretorius tot Lord Kitchener terugzendt met de boodschap: „Zeg aan Kitchener, dat ik ammunitie heb voor ten minste tien jaren en voedsel in overvloed. Wordt dit schaarsch, dan neem ik eenvoudig de provisie, die ik noodig heb. Zeg hem: gij zijt in het zalig bezit van de steden en dorpen langs de spoorlijnen. Ik laat uw treinen daar komen, omdat ik wil, dat gij zorgt voor het voedsel van onze menschen, die daar zijn. 't Is alleen dáárom, dat ik voor mij niet meer neem dan wat ik noodig heb.”

Hoe de Boeren een trein doen ontsporen.

Daaruit blijkt dus reeds voor een groot deel het doel, dat de Boeren hebben met het doen ontsporen van treinen, en met hunne pogingen om die te nemen. Zij maken zich meester van den inhoud, en trachten daardoor zooveel mogelijk in hun eigen behoefte aan geld, kleeren, voedsel, kanonnen, geweren en ammunitie te voorzien en daarvan de Engelschen zooveel mogelijk te berooven, terwijl alleen de voorstelling van den nood, waarin ze hun eigen burgers zouden brengen, die nog in de steden en dorpen zijn, hen weêrhoudt, de Engelschen alles af te nemen.

Zoo oordeelde De Wet het doelmatig om bij De Wetsdorp een trein met geld te bemachtigen, waardoor hij zich in het bezit stelde van een waarde groot £ 150.000 = f 1.800.000.—, bestemd tot soldij van de troepen en ambtenaren in Engelschen dienst en dat overeenkomstig de waarschuwing, die hij den Engelschen had doen toekomen, nadat zij zijne hoeve verbrand hadden: „t Is jammer; ze kostte mij een aardig duitje geld, maar dat is niets, ge zult mij die som tot tienmaal terugbetalen!”

Op zekeren tijd was er in Johannesburg een groote gelderisis: de soldaten kregen geen soldij, de officieren zaten zonder geld, de ambtenaren ontvingen geen salaris, de Kaffers morden om hun loon, doch wat hielp het: „the infernal De Wet took all the money away!” (die drommelsche De Wet nam al het geld weg!)

En wel mogen we zeggen: dat zijn slechts twee uit de vele gevallen. Immers niet minder dan 9 van de 10 geldtreinen werden door de Boeren genomen en dat we niet aan overdrijving lijden, bewijze 1°. dat we bekend staan, niet van overdrijven te houden, 2°. de verklaring hebben uit den mond van een man, die de zaken weten kan en zelf allerminst overdrijft, 3°. uit het feit, dat de Engelschen al sinds geruimen tijd hun geld bij kleine hoeveelheden met verschillende treinen verzenden en daartoe zelfs van ambulance-treinen gebruik maken.

Dit bewijst temeer, dat het Boeren-Intelligence-Departement goed op de hoogte is, dat het overal zijn spionnen heeft, die ook van de minste kans tot eenig profijt nauwkeurig melding maken. Toch ontsnapt ook hun nog wel eens iets, en hier komen we, als vanzelf, tot een ander doeleinde met het doen ontsporen van treinen. Zoo is o.a. Lord Kitchener, op wiens trein de Boeren het gemunt hadden, om zich van zijn persoon meester te maken, aan het gevaar ontsnapt, daar de Boeren een voorafgaanden trein genomen hadden en hem niet vindende, aftrokken, uit vrees door een volgenden trein overrompeld te worden. Deze voorafgaande trein was de in Afrika zoogenaamde „pilottrain”, of verkenningstrein, dien Lord Kitchener, ook bang zijnde voor de Boeren en zijn huid, steeds zorgvuldig voor zich deed uitgaan. Twee malen, en te Zuurfontein en te Irene, is Lord Kitchener den dans ontsprongen en hebben de Boeren den „pilottrain” aangepakt en vernield. Denklijk zal hij in het vervolg het voorbeeld volgen van Zijne Hoogheid, Sir Alfred Milner, die in een ambulancetrein

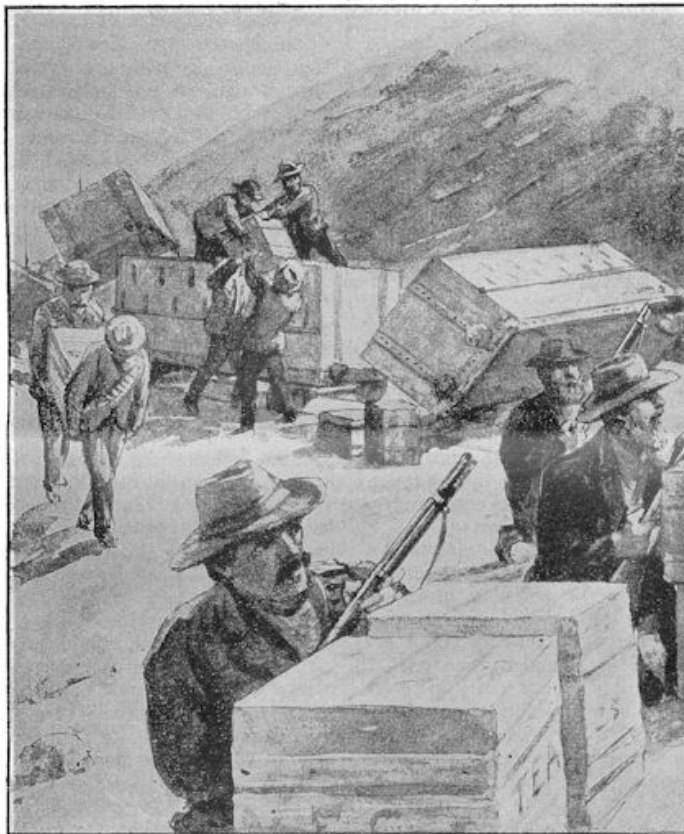
geheel den Vrijstaat doortrok, een maatregel, welken onderscheidene hooge officieren insgelijks namen!

Is het nu ook maar in eenig opzicht te rechtvaardigen, dat de Engelschen, zulke dingen wetende, zich durven beklagen, wijl de Boeren de vrijheid namen, op ambulance-treinen te vuren, waarmede, naar hun beste weten, hooge personages, geld, ammunitie, enz. vervoerd werden? Wie zondigde hier tegen het Roode Kruis, de Engelschen of de Boeren? . . . . .

De troepen, die in de treinen aanwezig zijn, worden eenvoudig ontwapend en vrijgelaten. Gelegenheid om hen gevangen te houden, hebben de Boeren niet. „Dat is jammer,” zegt menigeen, maar hij vergeet, dat er toch ook voordeelen aan verbonden zijn. Een soldaat, die eenmaal door den vijand gevangen genomen werd, gevoelt zich gesmaad en is ontevreden, niet op den vijand, die hem gevangen nam, maar op zijne meerderen, die er hem door hun domheid en onvoorzichtigheid in lieten loopen. Hij vecht niet meer van harte en geeft zich

straks veel gemakkelijker weêr over, vooral nu hij weet, dat hij van dien vijand weinig leed te duchten heeft. Of meent gij, dat het voor niets is, wanneer men van Engelse zijde scherpe bepalingen invoert tegen het „hands up” spelen van zoovelen?

Het doen ontsporen van treinen is in den omtrek van Johannesburg en van Greylingstad, in het district Heidelberg, een bijna wekelijksch verschijnsel. Bij de eerste plaats, omdat van daar uit, als van een centrum, de meeste treinen in- en uitgaan, terwijl de stad en omstreken van Engelschen als ontbloot zijn wegens de vele versterkingen, die men naar buiten zenden moet. Bij de laatste, omdat de natuurlijke gesteldheid van de streek, de vele kopjes en kloven, den Boeren zulke geschikte hinderlagen bieden en een natuurlijke borstwering, achter welke zij den trein beschieten kunnen, zonder zelf in het oog te vallen. En zóó herhaaldelijk werden dáár de treinen onklaar gemaakt, dat de Boeren, na deze van hun

Boeren ledigen een trein, dien ze deden ontsporen.

lading beroofd te hebben, zelf de Engelschen in den laatsten tijd wel eens hielpen, de locomotieven weer in orde te brengen, uit vrees, dat er langzamerhand niet genoeg machines zouden overblijven om kost naar steden en dorpen te vervoeren, waaronder natuurlijk ook hun vrouwen en kinderen zouden lijden. Ge ziet, dat, waar wijze en voorzichtige berekening tot matiging noodzaakt, de gevallen niet zeldzaam zijn. Laten dan ook de Jingo-bladen in Engeland gerust voorstellen, „elken Boer, die nu nog gevangen wordt, als rebel dood te schieten,” ik maak er mij geen haar bezorgd over, dat Lord Kitchener of eenig generaal in Zuid-Afrika dezen goeden (?) raad zal aannemen. 't Eenige wat dergelijke dwazen verdienen, is een minachtende schaterlach van den man der praktijk, en de aanmoediging: „Ga je gang, als je 't goedvindt!” Ieder begrijpt toch, dat de Boeren het zeker noodig zouden oordeelen, zoo de Engelschen dit paadje opgingen, met „de Tommies” uit de treinen hetzelfde te doen.